

Проф. Д-р Глигор Бишев

Претседател на Управен Одбор и

Прв Генерален Директор на Стопанска банка АД - Скопје

Финансискиот сектор продолжува да еволуира кон карактеристиките на финансиските сектори на зрелите пазарни економии, станувајќи еден од основните фактори на севкупниот економски раст. Последниве години, банкарскиот сектор перманентно се развива, нудејќи различни можности за штедење и кредитирање на широк спектар на економски субјекти. Банките доминираат во рамките на финансискиот сектор, заради што имаат клучно влијание врз развојот и еволуцијата на финансискиот сектор.

Во услови на недоволно развиен пазар на капитал, банкарските кредити се основниот извор за прибавување на екстерни финансиски средства. Согласно со тоа, основна карактеристика на македонската економја е да неможете да бидете претприемач а истовремено да немате долг кон банкарскиот сектор. Така, растот на долгот кон банките стана синоним за растот на компаниите, отварање на нови работни места и економски просперитет.

Зголемената доверба, долгорочната стабилност на цените и високиот економски раст, значително придонесоа за севкупниот раст на банкарските

активности и подобрувањето на перформансите на работењето на банките. Доминацијата на странски капитал во банкарскиот сектор доведе до влез на know-how што постави основа за ефективна конкуренција во рамките на банкарската индустрија, повисоки стандарди на корпоративно управување, управување со ризиците, нудење на широк спектар на производи по мерка на клиентите.

Во вакви услови улогата на банките во ефикасно алоцирање на финансиските средства се зголеми и продлабочи. На тоа недвосмислено упатуваат основните индикатори за финансиско посредување. Имено, во 2008 година, учеството на кредитите и депозитите во бруто домашниот производ достигна 36.6% односно 41.6%, соодветно. Тоа се највисоки индикатори за финансиско посредување од монетарното осамостојување до денес. Исто така, кредитната активност на банките и покрај глобалната финансиска криза и замрзнувањето на меѓународните кредитни пазари остана висока. Сепак, финансискиот сектор спореден со финансиските сектори на зрелите пазарни економии остана плиток, што упатува на заклучок дека во идниот период може да се очекува висок раст на депозитите и значителна кредитна експанзија.

Глобалната финансиска криза немаше директно влијание врз стабилноста и здравоста на банкарскиот сектор. Македонските банки останаа неконтаминирани заради тоа што тие во своето портфолио не чуваа структурирани финансиски деривативи, купувани на меѓународните финансиски пазари. Банките водеа прудентни политики на управување со ризиците а особено со кредитниот ризик. Тоа влијаеше учеството на лошите пласмани во вкупното кредитно портфолио да продолжи да се намалува. Во периодот јануари – септември 2008 година, учеството на нефункционалните кредити се намали за 0,9 процентни поени и се сведе на 6,6%, најниско од монетарното осамостојување на земјата.

Истовремено, капитализираноста на банките остана висока. Коефициентот на адекватноста на капиталот на крајот од септември 2008

година изнесуваше 15% што е скоро за два пати повисоко од минимално пропишаниот (8%). Македонските банки имаа за околу 6 процентни поени повисока капитализираност од комерцијалните банки и за 3,5 пати повисока капитализираност од инвестиционите банки во високо развиените земји.

Кусокот на капитал на глобалните финансиски пазари и замрзнувањето на глобалните кредитни пазари исто така не ги погоди македонските банки. Задолженоста на македонските банки е помала од побарувањата што тие ги имат спрема странство. Согласно со тоа, отежнатиот пристап до приватните меѓународни финансиски пазари, и неможноста да се рефинансираат постојните кредитни обврски спрема странство, не може да доведе до финансиска нестабилност. Кредитната активност банките исклучиво ја финансираат од домашни депозити на приватниот сектор. Кредитната експанзија врз основа на домашните депозити на крајот од претходната година се приближи кон својот лимит, коефициентот на кредити во однос на депозитите достигна 94,9%.

Успорубањето на економската активност ќе го отежни отварањето на нови работни места а прифитабилноста на компаниите значително ќе се намали. Тоа ќе го запре брзиот раст на штедењето, со што ќе се лимитира основата за експанзија на кредитната активност базирана врз локалната депозитна основа. Согласно со тоа, увозот на странско штедење ќе биде неопходно за да и понатаму се обезбедува лесен пристап на економските субјекти до банкарски кредити.

Проф. Д-р Глигор Бишев

